16.2.2022

Eduskunta
Talousvaliokunta

tav@eduskunta.fi

Asia: Talousvaliokunnan lausuntopyyntö HE 9/2022 vp

Valtiokonttorin lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (HE 9/2022 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Valtiokonttorin lausuntoa hallituksen esityksestä koskien yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamista. Tämän vuoksi Valtiokonttori lausuu seuraavaa:

Hallituksen esityksessä esitetään yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua laki muutettavaksi siten, että sekä pienten yritysten sulkemiskorvausta (5 a §) että matkailu-, ravintola-, ja tapahtuma-alan yritysten kustannustukea (5 e §) koskevia säädöksiä muutettaisiin. Sulkemiskorvauksella kompensoitaisiin koronapandemian hallintaan liittyvien sulkemismääräysten ja yleisötilaisuuksien kieltämisen aiheuttamia vahinkoja yritystoiminnalle, kustannustuella kompensoitaisiin lievempien rajoitusten kielteisiä vaikutuksia rajoituksista kärsiville toimialoille ja yrityksille. Valtiokonttori jatkaisi tukiviranomaisena.

Sulkemiskorvauksesta:

Esityksen mukaan lain 5 a §:n sulkemiskorvausta koskevia säännöksiä muutetaan vastaamaan COVID-19-pandemian hallintaan liittyvien rajoitustoimien muuttunutta oikeudellista pohjaa mukaan lukien yleisötilaisuuksien kieltäminen sekä koronapassia koskeva sääntely. Sulkemiskorvaukseen olisivat oikeutettuja yritykset, joiden tilat on suljettu kokonaan tai osittain taikka joiden järjestämä yleisötilaisuus on kielletty 21.12.2021-28.2.2022 välisenä aikana pandemian hallintaan liittyvän lain säännöksen tai viranomaisen määräyksen johdosta. Aukiolorajoituksilla osittain suljetuksi määrätyille yrityksille sulkemiskorvausta myönnettäisiin vain suljetuksi määrätyn liiketoiminnan osuudelta.

Sulkemiskorvauksen määräytymisperusteet ja laskentakaava vastaisi pääosin laissa 280/2021 säädettyä. Kiellettyjen yleisötilaisuuksien osalta sulkemiskorvauksen laskenta eroaa esityksessä esitetystä pääsäännöstä. Kielletyille yleisötilaisuuksille korvaus määräytyisi yleisötilaisuuden järjestämisestä aiheutuneiden, toteutuneiden ja lopullisten kulujen perusteella. Määräytymisperusteina hyväksyttävät yleisötilaisuuden järjestämisestä aiheutuneet kulut olisivat voineet aiheutua yritykselle 1.10.2021 alkaen. Valtiokonttori toteaa, että kyseinen korvauksen määräytymisperuste vastaa laissa 435/2021 säädettyjä tapahtumatakuukorvausten korvausperiaatteita ja vastaa näin ollen Valtiokonttorin käsityksen mukaan parhaalla tavalla tapahtuma-alan yritysten poikkeukselliseen kustannusten syntymisen logiikkaan. Asiassa on huomioitu lisäksi se, ettei kuluja

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/43a0d6dc-c80f-4837-80cc-07c8be98dd86
VISMA Sign
www.vismasign.com

kompensoida kuitenkaan kustannustuki 5 tukikautta (1.6.-30.9.2021) vastaavalta ajalta.

Hallituksen esityksen mukaan kiellettyjen yleisötilaisuuksien osalta sulkemiskorvausta voisi hakea ainoastaan yleisötilaisuuden pääjärjestäjä. Yleisötilaisuutena pidettäisiin tilaisuutta, johon osallistuisi vähintään 50 henkilöä. Valtiokonttori pitää esitettyjä kriteereitä sujuvan toimeenpanon kannalta välttämättöminä. Jälkikäteen myönnettävänä tukimuotona sulkemiskorvaus ei mahdollista tapahtuman järjestämiseen osallistuvien alihankkijoiden ennakollista ilmoittamista, eikä Valtiokonttorilla ole siten käytännön mahdollisuuksia varmistua siitä, onko alihankkija todellisuudessa osallistunut kielletyn yleisötilaisuuden järjestämiseen taikka saanut tapahtuman järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista korvauksen jo tapahtuman pääjärjestäjältä. Laissa 435/2021 yleisötilaisuudeksi luokiteltavalta tapahtumalta edellytettiin vähintään 200 henkilön osallistujamäärää. Sulkemiskorvauksen piiriin pääsisi nyt huomattavasti pienemmätkin yleisötilaisuudet. Valtiokonttori toteaa, että kaikkein pienimpiä yleisötilaisuuksia samoin kuin tilaisuuksien järjestämiseen osallistuvia alihankkijoita voidaan tukea tarkoituksenmukaisimmin sulkemiskorvausta vastaavalta ajalta myönnettävällä kustannustuella.

Yrityksen tulisi ilmoittaa hakemuksessaan sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan osuuden määrittämiseksi tarvittavat liikevaihtotiedot marraskuulta 2021. Valtiokonttori katsoo, että esitetty ajankohta mahdollistaa sulkemiskorvauksen myöntämisen yrityksille siten, että korvaus vastaa mahdollisimman ajantasaisesti yrityksen tilannetta. Kriteeristön mukaisesti sulkemiskorvausta ei tulisi myönnettäväksi yrityksille, jolla ei ole ollut lainkaan liikevaihtoa ja siten sulkemisen kohteena olevaa liiketoimintaa välittömästi sulkemismääräyksiä edeltävänä ajankohtana. Valtiokonttori toteaa, että joidenkin yritysten kohdalla tällainen tilanne voi johtua myös siitä, että yritys ei ole voinut esimerkiksi aukiolorajoituksista johtuen harjoittaa liiketoimintaa välittömästi varsinaisia sulkemismääräyksiä edeltävänä aikana marraskuussa 2021. Mikäli tällainen viranomaisrajoituksista johtuva tilanne huomioitaisiin erikseen, tulisi asiasta Valtiokonttorin näkemyksen mukaan mainita esitettävässä lainsäädännössä. Valtiokonttori huomauttaa kuitenkin, että mainitun kaltaisessakin tilanteessa yrityksellä on mahdollisuus hakea sulkemiskorvausta vastaavalta ajalta kustannustukea. Koska tukimuodot ovat määräytymisperusteiden sekä yhteensovittamisvelvoitteen myötä pitkälti toisiaan vastaavia, yritykselle myönnettävät tuet eri tukimuodoista eivät Valtiokonttorin kokemusten mukaan eroa olennaisesti toisistaan.

Kustannustuesta:

Esityksen mukaan lain 5 e §:ää muutetaan vastaamaan uusien ja jatkettujen rajoitusten aiheuttamaa kompensaatiotarvetta. Kustannustuki olisi soveltamisalaltaan edelleen tarkoitettu ensisijaisesti lain liitteessä mainituilla toimialoilla toimiville matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille. Lisäksi kustannustukea voitaisiin myöntää muillekin yrityksille, mikäli yritykseen on kohdistettu julkisoikeudellinen koronapandemian hallintaan liittyvä rajoitus joko suoraan tai mikäli julkisoikeudellinen rajoitus on kohdistettu tukea hakevan yrityksen merkittävään asiakaskuntaan. Viranomaisten suositukset, kuten etätyösuositus, eivät olisi riittävä peruste tuen saamiseksi.

Kustannustuen myöntämisen edellytyksiä täsmennettäisiin vastaamaan uutta tukikautta, joka esityksen mukaan olisi 1.12.2021-28.2.2022. Tukea hakevan

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/43a0d6dc-c80f-4837-80cc-07c8be98dd86
VISMA Sign
www.vismasign.com

yrityksen liikevaihdon aleneman määrittämiseksi sovellettavia liikevaihdon vertailukausia täsmennettäisiin uuteen tukikauteen soveltuviksi. Tuen myöntämisen edellytyksenä pidettävää yrityksen oman liikevaihdon aleneman vaatimusta laskettaisiin siten, että liikevaihdon aleneman tulisi olla yli 25 prosenttia aiemmin sovelletun 30 prosentin sijaan. Muilta osin kustannustuen myöntämisen edellytykset pysyisivät pääosin ennallaan.

Lakiesityksessä viitatusti kustannustuen on tarkoitus kohdistua nykyisellään vain julkisoikeudellisista rajoituksista kärsiviin toimialoihin ja yrityksiin. Kyseessä ei siten olisi enää niin sanottu yleinen kustannustuki, jolla tuettaisiin koronapandemian aiheuttamia yleisiä liiketoiminnan vaikeuksia yrityksille. Kustannustuen viidennen kierroksen kokemusten perusteella Valtiokonttori pitää edelleen tärkeänä, että kustannustukeen oikeutetut toimialat ovat kattavasti nimettyinä suoraan kustannustukilainsäädännössä. Tuen harkinnanvaraisessa myöntämisessä toimialakriteeristön ulkopuolisille yrityksille korostuu sovellettavan kriteeristön yksiselitteisyys ja selkeys. Yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi ja tulkinnallisten erimielisyyksien välttämiseksi Valtiokonttori pitää niin ikää edelleen tärkeänä ”keskeisen asiakaskunnan” kriteerin rajaamista mahdollisimman yksiselitteiseksi.

Viranomaisten asettamien sulkemismääräysten ja kustannustuen suunnitellun tukikauden ajoittuessa käytännössä samalle ajalle, useat yritykset tulevat todennäköisesti hakemaan sekä sulkemiskorvausta että kustannustukea. Tukimuodot ovat Valtiokonttorin aiempien kokemusten perusteella suurelta osin päällekkäisiä. Valtiokonttori toteaa, että lakiesityksessä on huomioitu päällekkäisten tukien yhteensovittaminen tarkoituksenmukaisella tavalla. Useiden yritysten osalta päällekkäiset tukimuodot lisännevät kuitenkin Valtiokonttorin käsiteltäväksi tulevia hakemusmääriä, mikä tulee huomioida hakemusten käsittelyyn varattavassa aikataulussa. Päällekkäiset tukimuodot ja niiden yhteensovittaminen on Valtiokonttorin kokemusten mukaan lisännyt jonkin verran myös yritysten tekemien oikaisuvaatimusten määrää.

Lopuksi:

Hallituksen esityksen mukaan sulkemiskorvausta olisi haettava Valtiokonttorilta viimeistään 20.4.2022. Kustannustuen hakuaika päättyisi puolestaan 31.5.2022. Sekä sulkemiskorvaus että kustannustuki perustuvat Euroopan komission hyväksymiin tilapäisiin valtiontukipuitteisiin, joiden voimassaoloa on jatkettu 30.6.2022 saakka. Ottaen huomioon osittain päällekkäisten sulkemiskorvauksen sekä kustannustuen yhteensovittamistarpeet Valtiokonttori katsoo, että kustannustuen hakua ei ole mahdollista avata ennen sulkemiskorvauksen haun päättymistä. Tältä osin esitettyä aikataulua voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Valtiokonttori kuitenkin huomauttaa, että nykyisellään Valtiokonttori ei voi myöntää yrityksille puitetukiohjelman mukaisia tukia enää 30.6.2022 jälkeen. Kaikkien tukihakemusten asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi ennen Euroopan komission päätöksestä seuraavaa määräaikaa, esitettyjä tuen hakemisen määräaikoja ei ole mahdollista pidentää. Tämä tulee huomioida myös lakiesityksessä viitatun keskisuurille ja suurille yrityksille valmisteltavana olevan erillisen tukimuodon osalta. Lisäksi Valtiokonttori kiinnittää huomiota siihen, että tukikierrosten vaatimat järjestelmätyöt sekä muut tukiprosessiin liittyvät valmistelutyöt vievät vähintään noin kuuden viikon määräajan siitä hetkestä, kun tuen määräytymisen edellytykset ovat selvillä. Huomioiden erityisesti tilapäisten

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/43a0d6dc-c80f-4837-80cc-07c8be98dd86
VISMA Sign
www.vismasign.com

valtiontukipuitteiden voimassaolon päättymisen, Valtiokonttori katsoo tukikriteereissä korostuvan korvausten haun helppokäyttöisyys ja päätösten nopeus. Tämä varmistetaan sähköisellä tuen hakuprosessilla sekä selkeillä ja yksiselitteisillä tukikriteereillä.

Esityksen mukaisesti Valtiokonttorille ehdotetaan toimeenpanoon 4,5 miljoonan euron määrärahalisäystä. Esitys mahdollistaa nyt esitettyjen tukimuotojen toimeenpanon sekä aiempiin tukimuotoihin liittyvien jälkitöiden, kuten oikaisuvaatimuskäsittelyn sekä jälkitarkastusten loppuunsaattamisen pääosin vuoden 2022 aikana.

.

Toimialajohtaja Jyri Tapper

Palvelujohtaja Mari Selviranta

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/43a0d6dc-c80f-4837-80cc-07c8be98dd86
VISMA Sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

MARI JOHANNA SELVIRANTA
91b8fd55-efe0-4447-93ec-bbc49b8a1ba1 - 2022-02-15 15:08:54 UTC +02:00
BankID / MobileID - 6580b7fe-e10a-4dbf-95f3-3b0dbc5d631d - FI

JYRI TAPPER
37cf863e-322f-4a93-bc1f-1e24cee4944d - 2022-02-15 15:37:58 UTC +02:00
BankID / MobileID - c58d9b84-35d1-49a0-907f-4611c6de64b5 - FI

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/43a0d6dc-c80f-4837-80cc-07c8be98dd86
VISMA Sign
www.vismasign.com